

Přednáška #13: Teorie paralelní složitosti - NC algoritmy a P-úplnost

Úvod

Třída složitosti: soubor problémů řešitelných algoritmy s **asymptoticky** stejnými **omezeními prostředků** v **nejhorším případě**.

Přiměřenost výpočetního prostředku: rychlost jeho růstu je omezena **polynomiální** funkcí velikosti vstupu n .

Sekvenčně přiměřený (schůdný) problém: řešitelný v **polynomiálním čase**
 P = třída problémů řešitelných v polynomiálním sekvenčním čase

Sekvenčně neschůdný problém: horní mez řešení je **striktně vyšší** než polynomiální.

Přiměřený počet procesorů: **polynomiálně** omezen

$\implies$ paralelní přiměřenost $\equiv$ sekvenční přiměřenost

$\implies$ teorie paralelní složitosti je založena na teorii sekvenční složitosti třídy P .

Abstraktní problém: relace mezi množinou **instancí** problému a množinou **řešení** problému.

PŘÍKLAD: **Problém nejkratší cesty (SPP):** Je-li dán graf G a dva vrcholy u, v , najděte v G nejkratší cestu mezi u a v . Instance: trojice $\langle G, u, v \rangle$. Řešení pro $\langle G, u, v \rangle$: žádná, jedna, nebo více nejkratších cest z u do v .

Velikost instance: počet symbolů (číslic, písmen, omezovačů, apod.) v její specifikaci.

Rozhodovací problém: problém s řešením Ano/Ne.

- Optimalizační problémy mohou být formulovány jako rozhodovací problémy, typicky **uvalením mezí** na hodnoty, které se mají optimalizovat.

PŘÍKLAD. **CESTA = rozhodovací problém pro SPP:**

Je dán G, u, v a celé číslo k . $\exists$ v G mezi u a v cesta, jejíž délka je nejvýše k ?

- Jestliže rozhodovací problém je **těžký**, je těžký i odpovídající optimalizační problém (optimalizační problém je snadný $\implies$ rozhodovací problém je snadný). Tudíž,

teorie složitosti se zabývá rozhodovacími problémy.

Kompaktní kódování: kódování nad m -znakovou abecedou $\mathcal{Z}$ je **kompaktní**, jestliže jakákoli abstraktní instance velikosti n je zakódovaná pomocí $O(\log_m n)$ symbolů ze $\mathcal{Z}$.

Konkrétní problém: abstraktní problém **zakódovaný** pomocí nějakého **kompaktního** kódování, typicky **binárního** (např. ASCII).

Velikost vstupu $|x|$: délka binárního zakódování instance x .

PŘÍKLAD. Neohodnocený jednoduchý graf G s n vrcholy lze zakódovat pomocí matice sousednosti použitím $O(n^2)$ bitů.

Sekvenční čas: sekvenční algoritmus řeší konkrétní problém v čase $T(n)$, jestliže poskytne řešení v čase $O(T(|x|))$ pro jakýkoli vstup x .

Třída složitosti P :

- množina všech problémů s $T(n) = O(n^{O(1)})$.
- **robustní** vzhledem ke kompaktnímu kódování:
jakékoli takové kódování lze převést na binární kódování v polynomiálním čase
 $\implies$ teorie složitosti se zabývá pouze **binárním kódováním**.

Binární jazyk L : množina binárních řetězců.

Rozhodovací problém Q : jazyk Ano instancí $L_Q = \{x \in \{0, 1\}^*; Q(x) = 1\}$.

PŘÍKLAD. L_{CESTA} : $\{\langle G, u, v, k \rangle; \exists \text{ cesta } u \rightarrow v \text{ v } G \text{ délky } \leq k\}$.

Vstup přijatý/odmítnutý algoritmem: alg. A **přijme** (resp. **odmítne**) binární řetězec x , jestliže pro vstup x vyprodukuje výstup 1 (resp. 0).

Přijatelnost: alg. A **přijme** L v čase $T(n)$, jestliže přijme $\forall x \in L$ v čase $O(T(|x|))$.

■ Jestliže $x \notin L$, pak A buď x **odmítne** nebo se pro x **zacyklí**.

Charakteristická funkce f_L jazyka L : $f_L(x) = 1$, jestliže $x \in L$, a $f_L(x) = 0$ jinak.

Rozhodnutelnost: L je **rozhodnutelný** v čase $T(n) \iff f_L(x)$ lze spočítat v čase $O(T(|x|)) \iff \exists$ alg., který přijme $\forall x \in L$ a odmítne $\forall x \notin L$ v čase $O(T(|x|))$.

■ $\exists$ problémy (např. **Turing Halting Problem**), pro které $\exists$ přijímací alg., ale ne $\exists$ rozhodovací alg.

Polynomiální třída P : množina všech jazyků rozhodnutelných v polynomiálním čase.

Verifikační algoritmus: Alg. A **verifikuje** vstup x , jestliže $\exists$ **certifikát** y ; $A(x, y) = 1$.

Jazyk verifikovaný verifikačním algoritmem A :

$$L_A = \{x \in \{0, 1\}^*; \exists y \in \{0, 1\}^* \text{ takový, že } A(x, y) = 1\}.$$

Jestliže $x \notin L_A$, pak nemůže existovat žádný certifikát y takový, že $A(x, y) = 1$.

Třída složitosti NP : množina všech jazyků L verifikovatelných v polynomiálním čase.

PŘÍKLAD. Problém hamiltonovské kružnice (HC): Má graf G hamiltonovskou kružnici?

1. HC je v NP , protože pro daný graf G a permutaci jeho vrcholů, můžeme verifikovat v polynomiálním čase, zda tato permutace je hamiltonovskou kružnicí G .
2. Není znám žádný algoritmus s polynomiálním časem, který by dokázal **rozhodnout** HC.

POZNÁMKA: NP vzniklo historicky jako zkratka z **nedeterministicky polynomiální**.

Je zřejmé, že $P \subset NP$, ale neví se, zda $P = NP$ nebo $P \neq NP$. Existuje silná domněnka, že

$$P \neq NP$$

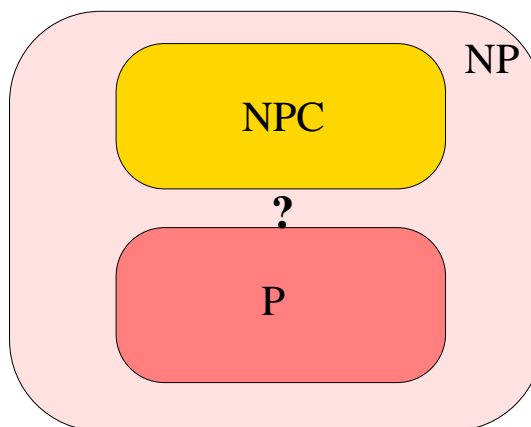
a že $NP - P$ obsahuje NP-úplné problémy.

Polynomiální redukce: L_1 je redukovatelný v polynomiálním čase na L_2 , $L_1 \leq_p L_2$, jestliže $\exists$ funkce $r : \{0, 1\}^* \rightarrow \{0, 1\}^*$ taková, že

1. $\forall x \in \{0, 1\}^* (x \in L_1 \iff r(x) \in L_2)$ a
2. r lze spočítat v polynomiálním čase, t.j. $T(r(x)) = O(|x|^{O(1)})$.

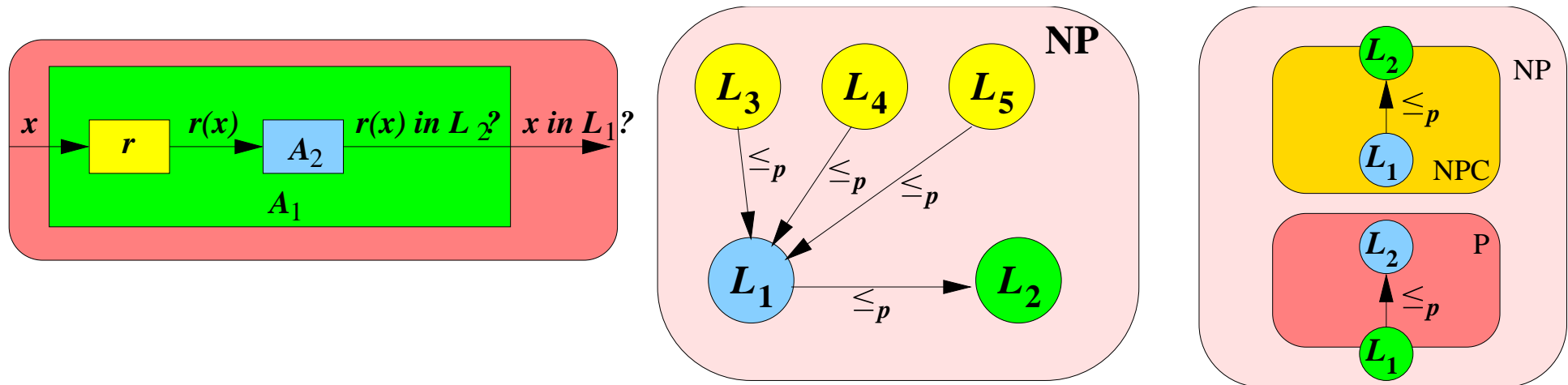
NP-úplný problém: L je NP-úplný, jestliže

1. $L \in NP$ a
2. $L' \leq_p L$ pro každý $L' \in NP$.

Lemma 1. Třída P je **uzavřena shora** vzhledem k relaci "je P -redukovatelný na".
(Jestliže $L_1 \in NP$ a $\exists L_2 \in P$ takový, že $L_1 \leq_p L_2$, pak $L_1 \in P$.)

Lemma 2. Třída NP -úplných problémů je **uzavřena zdola** vzhledem k relaci "je P -redukovatelný na".
(Jestliže $L_2 \in NP$ a $\exists NP$ -úplný L_1 takový, že $L_1 \leq_p L_2$, pak L_2 je NP -úplný.)

Důsledek 3.

Jestliže $\exists NP$ -úplný problém, který je v P , pak $P = NP$.

Jestliže $\exists NP$ -úplný problém, u kterého lze dokázat, že není v P , pak žádný NP -úplný problém nemůže být v P .

Abychom dokázali, že jazyk L je NP -úplný, musíme dokázat, že

1) $L \in NP$

(což je zpravidla snadné) a pak jsou na výběr dvě možnosti:

2a) Ukážeme, že jakýkoli jazyk v NP lze redukovat na L v polynomiálním čase.

POZNÁMKA: Toto bylo nutné pro první NP -úplné problémy, jako např.

CIRCUIT-SAT: Je-li dán boolský kombinatorický obvod složený z hradel AND, OR, a NOT, se vstupy $x_1, x_2, \dots, x_n$ a vyznačeným výstupem y , existuje vstupní množina dat taková, že y je true?

2b) Jestliže existují již nějaké NP -úplné problémy, pak

1. vybereme nějaký vhodný NP -úplný L' ,
2. definujeme zobrazení r instancí jazyka L' na instance L ,
3. dokážeme, že $x \in L' \iff r(x) \in L$ pro všechny $x \in \{0, 1\}^*$,
4. dokážeme, že r lze spočítat v polynomiálním čase.

Ve světě paralelních výpočtů existuje navíc důležitý parametr, a to je **počet procesorů** p . S výjimkou tohoto rozdílu lze všechny pojmy klasické teorie složitosti použít.

Paralelní rozhodnutelnost: Jazyk L je **rozhodnutelný v paralelním čase** $T(n, p) \iff \forall x \ f_L(x)$ je spočitatelná v čase $T(|x|, p)$ pomocí p procesorů (typicky **PRAM**).

Paralelní přiměřenost: rozhodnutelnost v **polynomiálním** $T(n, p)$ s **polynomiálním** p
 $\implies$ paralelní přiměřenost $\equiv$ sekvenční přiměřenost
 $\implies$ paralelní teorie složitosti pracuje pouze s třídou složitosti P .

Vysoká paralelizovatelnost: **subpolynomiální** $T(n, p)$. V takovém případě **obvykle musíme** použít polynomiální počet procesorů, protože

$$p \cdot T(n, p) \geq SU(n).$$

- Jaký polynomiální počet procesorů $p = p(n)$ je přijatelný (si můžeme dovolit)?
Lineární nebo blízký lineárnímu počtu.
- Jaký subpolynomiální čas je dosažitelný?
Typicky **polylogaritmický**, výjimečně menší (např. plně paralelní algoritmy).

Tradiční třída vysoce paralelních algoritmů:

Definice 4. ***Třída** NC = množina jazyků rozhodnutelných v čase $T(n, p(n)) = O(\log^{O(1)} n)$ s $p(n) = O(n^{O(1)})$ procesory (standardně uvažujeme PRAM model).*

Třída NC zahrnuje mnoho paralelních algoritmů, které jsme poznali během semestru:

- paralelní **prefixový** součet (scan),
  - technika **Eulerovy cesty** a odvozené algoritmy,
  - paralelní **třídění** a **výběr k -tého prvku** neseříděné posloupnosti,
  - **maticové** operace (násobení matic, řešení řídkých soustav lineárních rovnic),
-
- paralelní **kontrakce stromu** a **vyhodnocování výrazů**,
  - paralelní algoritmy pro **souvislé komponenty** grafu,
  - paralelní algoritmy pro **2-souvislost** a **3-souvislost**,
  - paralelní algoritmy pro mnoho problémů ve **výpočetní geometrii**,
  - paralelní algoritmy pro **vyhledávání textových řetězců**.

😊 Třída NC je **robustní** vzhledem k použitému PRAM submodelu a vzhledem k jakémukoli přijatému modelu paralelních počítačů (APRAM, Boolean circuit model, BSP, LogP, atd).

😊 $\exists$ mnoho **cenově-optimálních** NC algoritmů:

PŘÍKLAD. Paralelní prefixový součet: $T(n, p(n)) = O(\log n)$ pro $p(n) = n / \log n$.

😞 Třída NC může zahrnovat některé algoritmy, které **nejdou efektivně paralelizovatelné**, protože

jakýkoli sekvenční algoritmus s **logaritmickým** časem je automaticky v NC bez ohledu na to, jak jej lze paralelizovat!!

PŘÍKLAD. Binární hledání v seřazeném poli.

$$T(n, p) = \log_{p+1} n, \quad C(n, p) = (p \log n) / \log(p + 1), \quad S(n, p) = \log(p + 1),$$

což je na hony vzdáleno čemukoli, co lze považovat za vysoce paralelní řešení.

$\exists$ mnoho problémů v P , pro které nejsou známy žádné NC algoritmy.

- Proto je teorie považuje za **inherentně sekvenční** $\equiv$ **špatně paralelizovatelné**.
- Nicméně, mnoho z nich je řešitelných v $T(n, p) = O(n^\epsilon)$, $0 < \epsilon < 1$.
- Ale funkce n^ϵ může být **pomaleji** rostoucí pro praktické hodnoty n než **polylogaritmické funkce** a asymptotické chování se začne prosazovat až pro **neprakticky velká** n . Např.,

$$\sqrt{n} < \log^3 n \quad \text{pro} \quad n \leq 0.5 \times 10^9.$$

- Takže,

algoritmy s $T(n, p) = O(n^\epsilon)$ mohou být v praxi rychlejší než mnohé NC alg.

NC-teorie předpokládá situace, kdy obrovský počítač (polynomiální počet procesorů, např., milióny) řeší velmi rychle (polylogaritmický čas, např., vteřiny) problémy rozumného rozsahu (např. stovky nebo tisíce vstupních položek).

- Na rozdíl od toho, v praxi počítače s nejvýše stovkami či tisíci procesory řeší rozsáhlé problémy (miliony vstupních položek).
- Čili, počet procesorů má spíše tendenci být **subpolynomiální**, typicky dokonce **sublineární**.

- Předpokládejme, že mnoho výzkumníků pracovalo velmi usilovně na nalezení vysoce paralelního algoritmu pro řešení nějakého polynomiálně složitého problému K a předpokládejme, že všichni tito výzkumníci byli neúspěšní.
- To povede k hypotéze, i když důkazem nepodpořené, že K je inherentně sekvenční.
- Předpokládejme, že existuje jiný problém K' v P , který také chceme paralelizovat, ale po jistém úsilí to vzdáme, protože žádné vysoce paralelní řešení není na dohled. Spíše opět pojmeme podezření, že i K' je inherentně sekvenční. Ale malé množství práce investované do paralelizování K' je slabým důkazem toho, že K' se opravdu nedá paralelizovat.
- Nicméně předpokládejme, že místo toho se nám podaří dokázat, že K lze zredukovat na K' (čili řešení K lze popsat jako algoritmus, ve kterém je jako podprogram volán algoritmus pro K') a že tento redukční alg. je sám o sobě vysoce paralelní, t.j., NC .
- To podpoří naši hypotézu, že K' je s vysokou pravděpodobností inherentně sekvenční, protože kdyby tomu tak nebylo, K by se stal problémem s vysokou paralelizovatelností, což by bylo v rozporu se současnou převládající zkušeností s K . Přesto však zde stále existuje malá šance, že K (a následně i K') má vysoce paralelní řešení. Je pouze smůla, že dosud nebylo nalezeno.
- Mnohem přesvědčivějším argumentem pro to, že K' je inherentně sekvenční, by byl důkaz, že libovolný známý obtížně paralelizovatelný polynomiální problém lze redukovat na K' vysoce paralelním způsobem. A přesně toto je myšlenka P -úplnosti.

Problém Hodnota maximálního toku (MFV): (optimalizační problém)

Vstup: Graf G , jehož každá hrana e je ohodnocena **kapacitou** $c(e) \geq 0$, a dva vrcholy s, t .

Problém: Vypočtete maximální tok $f(s, t)$ ze zdroje s do cíle t v G .

Problém Bit maximálního toku (MFB(i)): (rozhodovací problém)

Vstup: Graf G s hranami ohodnocenými kapacitami, vrcholy s, t , a kladné celé číslo i .

Problém: Je i -tý bit maximálního toku $f(s, t)$ roven 1?

Problém Práh maximálního toku (MFT(k)): (rozhodovací problém)

Vstup: Graf G s hranami ohodnocenými kapacitami, vrcholy s, t , a celé kladné číslo k .

Problém: Je maximální tok $f(s, t)$ menší než k ?

Problém Struktura maximálního toku (MFP): (optimalizační problém)

Vstup: Graf G s hranami ohodnocenými kapacitami a vrcholy s, t .

Problém: Vypočtete strukturu maximálního toku $f(s, t)$ v G .

MFB(i) $\rightarrow$ MFV: triviální a vysoce paralelní: vyřešíme MFV a podíváme se na i -tý bit.

MFV $\rightarrow$ MFB(i): vysoce paralelní:

1. Vypočteme horní mez M hodnoty $f(s, t)$, např., sečtením kapacit všech hran incidentních s vrcholy s a t (což je vysoce paralelní výpočet). Nechť $m = \log M$.
2. Vyřešíme m instancí $\text{MFB}(i)$, $i = 1, \dots, m$, všechny paralelně.
3. Zkombinujeme výstupy $\text{MFB}(i)$ do celočíselné hodnoty (vysoce paralelní výpočet).

Závěr: $\text{MFB}(i)$ je vysoce paralelní $\iff$ MFV je vysoce paralelní.

Lemma 5. Výpočet jakékoli funkce $g : \{0, 1\}^* \rightarrow \{0, 1\}^*$ indukuje přidružený

bitový rozhodovací problém g_i : “Je i -tý bit hodnoty $g(x)$ roven 1?”

Jestliže hodnota $g(x)$ je omezena, pak oba problémy jsou téže paralelní složitosti.

MFT(k) $\rightarrow$ **MFV**: triviální a vysoce paralelní: vyřešíme MFV a srovnáme výsledek s k .

MFV $\rightarrow$ **MFT**(k): Předpokládejme, že $f(s, t)$ je opět omezen hodnotou M . Nechť $m = \log M$. Potřebujeme provést **sekvenční binární prohledání**, realizované jako **posloupnost** rekurzivních volání.

Zavolej $\text{MFT}(2^{m-1})$. Jestliže $\text{MFT}(2^{m-1})$ dá odpověď **NE**,
pak m -tý bit je 1 a voláme rekurzivně $\text{MFT}(2^{m-1} + 2^{m-2})$
jinak m -tý bit je 0 a voláme rekurzivně $\text{MFT}(2^{m-2})$.

- Těchto m volání **nelze provést paralelně**.
- Bez ohledu na to, jak je $\text{MFT}(k)$ snadno paralelizovatelné a nezávisle na tom, kolik procesorů máme, **musíme provést všech m volání sekvenčně**, protože každé volání závisí na výsledku předchozího volání.
- **Závěr**: Dokonce i kdyby $\text{MFT}(k)$ mělo vysoce paralelní řešení, redukce MFV na $\text{MFT}(k)$ je inherentně sekvenční.

MFP

- MFP je relační problém: opakovaná provedení MFP mohou vrátit různé výsledky.
- Obvyklý přístup: požadovat splnění nějaké dodatečné **jedinečné podmínky** či **vlastnosti**, jako např. **aby řešení bylo lexikograficky nejnižší**.

Definice 6. Jazyk $L_1 \in P$ je *NC-redukovatelný* na jazyk $L_2 \in P$, $L_1 \leq_{nc} L_2$, jestliže

1. existuje funkce $f : \{0, 1\}^* \rightarrow \{0, 1\}^*$ taková, že $\forall x \in \{0, 1\}^* (x \in L_1 \iff f(x) \in L_2)$
2. f lze spočítat pomocí NC algoritmu.

Lemma 7. Jestliže $L_1 \leq_{nc} L_2$, pak

1. buď jestliže $L_2 \in NC$, pak $L_1 \in NC$,
2. nebo jestliže $L_1 \notin NC$, pak $L_2 \notin NC$.

Důsledek 8. Tudíž, můžeme

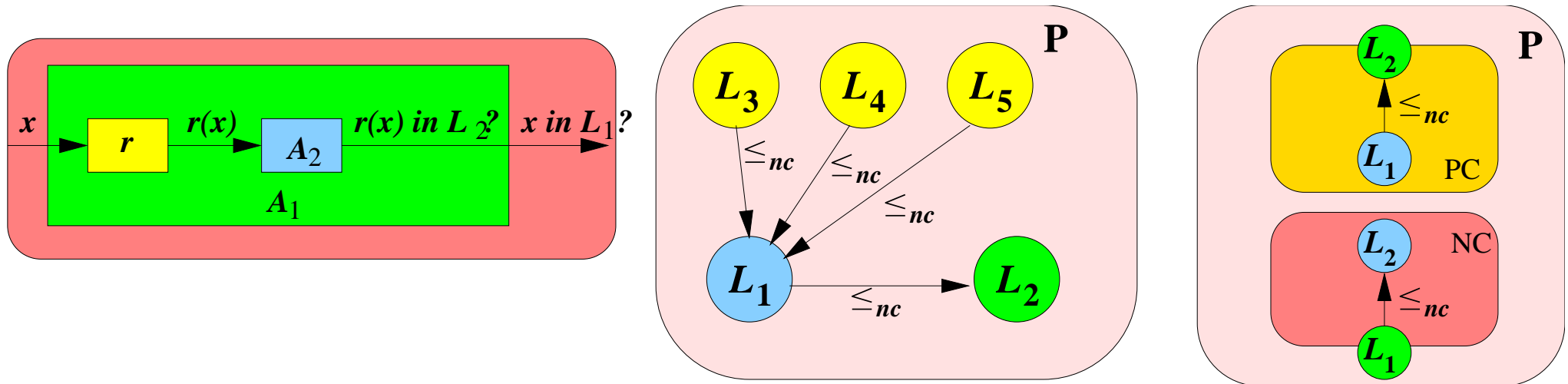
1. buď dokázat *NC horní mez* pro L_2 , což nám dá *NC horní mez* pro L_1 ,
2. nebo dokázat *polynomiální spodní mez* pro L_1 , což nám dá *polynomiální spodní mez* pro L_2 .

Lemma 9. Jestliže $L_1 \leq_{nc} L_2$ a $L_2 \leq_{nc} L_1$, pak L_1 a L_2 mají tutéž možnost paralelizovatelnosti.

Definice 10. Jazyk L je **P-úplný**, jestliže $L \in P$ a současně $\forall L' \in P; L' \leq_{nc} L$.

Lemma 11. Třída NC je **uzavřena shora** vzhledem k relaci "je NC -redukovatelný na". (Jestliže $L_1 \in P$ a $\exists L_2 \in NC$ takový, že $L_1 \leq_{nc} L_2$, pak $L_1 \in NC$.)

Lemma 12. Třída P -úplných problémů je **uzavřena zdola** vzhledem k relaci "je NC -redukovatelný na". (Jestliže $L_2 \in P$ a $\exists P$ -úplný L_1 takový, že $L_1 \leq_{nc} L_2$, pak L_2 je P -úplný.)

$$P \stackrel{?}{=} NC?$$

Důsledek 13.

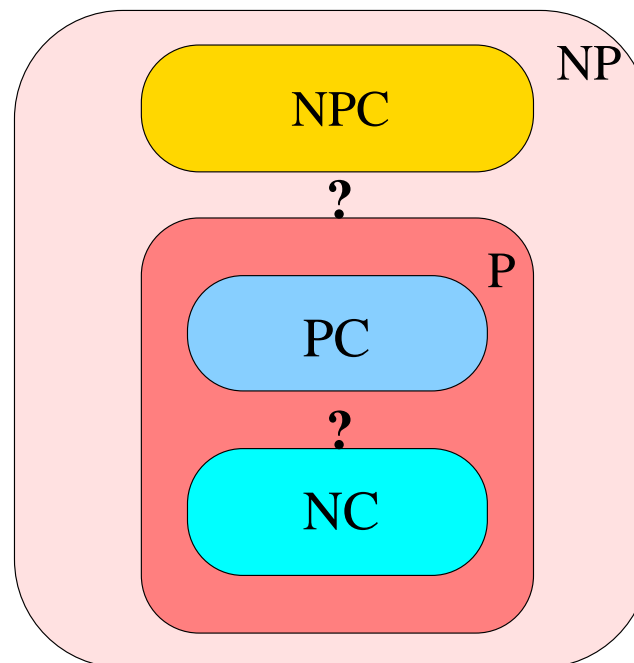
$$PC \cap NC \neq \emptyset \implies NC = P.$$

$$PC - NC \neq \emptyset \implies PC \cap NC = \emptyset.$$

Převažující přesvědčení je, že platí druhý případ, i když zatím nebyl do současnosti podán žádný důkaz.

Existuje nápadná podoba mezi

- strukturou NP z hlediska sekvenční řešitelnosti a
- strukturou P z hlediska vysoce paralelní řešitelnosti.

Abychom dokázali, že nějaký L je P -úplný, musíme ukázat, že

1) $L \in P$

a pak

2a) buď dokázat, že **libovolný** $L' \in P$ může být NC -redukován na L . (Tato práce musela být provedena pro první P -úplné problémy.)

2b) nebo najít vhodný **známý** P -úplný L' a

1. definovat zobrazení f instancí L' na instance L ,
2. dokázat, že $x \in L' \iff f(x) \in L$ pro všechny $x \in \{0, 1\}^*$,
3. dokázat, že f lze spočítat pomocí NC algoritmu.

P -úplný problém $\equiv$ inherentně sekvenční

CVP je jeden z historicky prvních P -úplných problémů, který hraje tutéž roli v paralelní teorii složitosti jako CIRCUIT-SAT v teorii NP -úplnosti.

Problém Hodnota Obvodu (CVP):

Vstup: Binární zakódování boolského kombinatorického obvodu C složeného z AND, OR, a NOT hradel s neomezeným počtem vstupů, vstupní hodnoty $x_1, x_2, \dots, x_n$, a určený výstup y .

Problém: Je $y = \text{true}$ pro vstupy $x_1, x_2, \dots, x_n$?

Věta 14. [Ladner75] *CVP je P -úplný.*

Důkaz P -úplnosti: Velmi technický.

Pro jakýkoli binární jazyk L rozhodnutelný standardním Turingovým strojem v polynomiálním čase, zkonstruujeme kombinatorický obvod C_L takový, že

$$L \text{ je přijatý} \iff C_L \text{ dá na výstup hodnotu true.}$$

Problém Hodnoty monotonního obvodu (MCVP): C se skládá pouze z AND a OR hradel.

Problém Hodnoty Alternujícího Monotonního Obvodu s 2-vstup. Hradly: C je monotonní a jakákoli cesta v C střídá AND a OR hradla. Vstupy musí být připojeny k OR hradlům a výstup obvodu musí vycházet z OR hradla. Hradla jsou 2-vstupová a 1-výstupová.

Problém Hodnoty Obvodu z NAND Hradel (NANDCVP): C se skládá pouze z NAND hradel s 2 vstupy.

Problém Hodnoty Obvodu z NOR Hradel (NORCVP): podobné.

Problém Hodnoty Planárního Obvodu (PCVP): C je planární boolský obvod.

Poznámka

Monotonní **a** současně planární CVP $\in NC$.

ALGEBRA

Problém Uzávěr (GEN):

Vstup: Konečná množina W , binární operace $\bullet$ na W (definovaná např. tabulkou), podmnožina $V \subset W$ a $w \in W$.

Problém: Je w prvkem množiny $V^* =$ nejmenšího transitivního uzávěru V vzhledem k operaci $\bullet$?

Důkaz P -úplnosti:

1. V^* lze zkonstruovat pomocí iterativního algoritmu v lineárním čase, tudíž $\text{GEN} \in P$.
2. MCVP lze NC -redukovat na GEN. ♣

Poznámka

Jestliže $\bullet$ je **asociativní**, pak $\text{GEN} \in NC$.

FORMÁLNÍ JAZYKY

Problém Příslušnost do bezkontextového jazyka (CFLM):

Vstup: Bezkontextová gramatika $G = (N, T, P, S)$ a řetězec $x \in T^*$.

Problém: Je $x \in L(G)$?

Důkaz P -úplnosti: NC -redukcí GEN na CFLM.

1. Nechť $(W, \bullet, V, w)$ je instance problému GEN.
  2. Zkonstruujme gramatiku $G = (W, \{a\}, P, w)$, kde

$$P = \{x \rightarrow yz \mid y \bullet z = x\} \cup \{x \rightarrow e \mid x \in V\}.$$
  3. Pak $e \in L(G) \iff w$ je generován uzavíráním V vůči $\bullet$.
- CFLM $\in P$: standardní parsing algoritmus (např. Cocke-Kasami-Younger).

Poznámka

Jestliže G je gramatika pevné velikosti (není zahrnuta do vstupu), pak CFLM $\in NC$.

KOMBINATORICKÁ OPTIMALIZACE

Problém Lineárních nerovností (LI):

Vstup: Celočíselná $n \times d$ matice A a celočíselný $n \times 1$ vektor b .

Problém: Určete, zda existuje racionální $d \times 1$ vektor $x > 0$ (všechny složky vektoru jsou nezáporné a aspoň jedna je nenulová) takový, že $Ax \leq b$. Není požadováno takový vektor nalézt.

Důkaz P -úplnosti: NC -redukcí CVP na LI. Předpokládejme, že je dán boolský obvod C a definujme transformaci obvodu C na množinu nerovností splňujících omezující podmínky problému LI takovou, že výstup obvodu C je true $\iff$ LI dá na odpověď Ano.

1. Jestliže vstup $x_i = \text{true}$ (false), přidej rovnici $x_i = 1$ ($x_i = 0$).
2. $\forall$ hradla $v = \text{NOT}(u)$, přidej nerovnosti $0 \leq v \leq 1$ a $v = 1 - u$.
3. $\forall$ hradla $w = \text{AND}(u, v)$, přidej nerovnosti $0 \leq w \leq 1$, $w \leq u$, $w \leq v$, a $u + v - 1 \leq w$.
4. $\forall$ hradla $w = \text{OR}(u, v)$, přidej nerovnosti $0 \leq w \leq 1$, $u \leq w$, $v \leq w$, a $w \leq u + v$.
5. Jestliže z je výstup C , přidej rovnici $z = 1$.

Je zřejmé, že jestliže LI dá odpověď Ano, pak $z = \text{true}$, jinak $z = \text{false}$.

Problém Lineárních rovností (LE):

Vstup: Celočíselná $n \times d$ matice A a celočíselný $n \times 1$ vektor b .

Problém: Určete, zda existuje racionální $d \times 1$ vektor $x > 0$ takový, že $Ax = b$.

Důkaz P -úplnosti:

- 1) $LE \leq_{nc} LI$, protože $Ax = b \iff Ax \leq b$ a $-Ax \leq -b$. Tudíž, $LE \in P$.
- 2) $LI \leq_{nc} LE$. Přidej $(d+1)$ -tou “výplňovou” proměnnou a převed’ nerovnosti na rovnice.

Problém Lineárního programování (LP):

Vstup: Celočíselná $n \times d$ matice A , celočíselný $n \times 1$ vektor b a celočíselný $1 \times d$ vektor c .

Problém: Nalezněte racionální $d \times 1$ vektor $x > 0$ takový, že $Ax \leq b$ a skalární součin $c \cdot x$ je maximalizován.

Důkaz P -úplnosti: Triviální, víme-li, že LE je P -úplný, neboť $LE \equiv LP$ s $c = 0$.

Poznámky

1. **0-1 Celočíselné Programování (IP)**, kde x = binární vektor, je NP-úplný problém.
2. $LP \in P$? byl otevřený problém mnoho let až do roku 1979 (Khachian).

KOMBINATORICKÁ OPTIMALIZACE (POKR.)

Problém Práh maximálního toku ($\text{MFT}(k)$):

Vstup: Graf G hranově ohodnocený nezápornými kapacitami, vrcholy s, t a přirozené číslo k .

Problém: Je maximální tok $f(s, t)$ větší nebo roven k ?

Důkaz P -úplnosti: NC -redukcí NORCVP na $\text{MFT}(k)$.

Tudíž:

MFV, $\text{MFB}(i)$ a MFP jsou P -úplné.

LINEÁRNÍ ALGEBRA

Problém Gaussova eliminace s částečnou pivotizací (GEPP):

Vstup: $n \times n$ racionální matice A a celé číslo k .

Problém: Je-li na A použita Gaussova eliminace s částečnou pivotizací, je hodnota pivotu pro k -tý sloupec pozitivní?

Definice: Částečná pivotizace spočívá ve vyměňování řádek A tak, že největší hodnota v daném sloupci se dostane na diagonálu (abychom dosáhli numericky stabilní řešení systému rovnic).

Důkaz P -úplnosti: NC -redukcí NANDCVP na GEPP.

VÝPOČETNÍ GEOMETRIE

Problém Bod na konvexní obálce (PCH):

Vstup: Přirozené číslo d , množina S n bodů, a vybraný bod p v d -rozměrném prostoru.

Problém: Je p na konvexní obálce množiny S ?

Důkaz P -úplnosti: NC -redukcí MCVP na PCH.

TEORIE GRAFŮ

Problém Lexikograficky první maximální nezávislá množina (LFMIS):

Vstup: Graf $G = (V, E)$ s očíslovanými vrcholy a $v \in V$.

Problém: Je v v lexikograficky první maximální nezávislé množině G ?

Poznámky a definice:

- **Nezávislá množina** (IS) je množina vrcholů, ve které žádné dva vrcholy nejsou sousední v G .
- IS je **největší**, jestliže v G globálně neexistuje IS s větší kardinalitou.
- Nalezení největší IS je NP-úplný problém.
- IS je **maximální**, jestliže k ní nelze přidat žádný další vrchol G , aniž by se porušila nezávislost.
- Problém nalezení maximální IS je v P . Jestliže vrcholy jsou uspořádány podle ohodnocení $1, \dots, n$, stačí procházet vrcholy a pokoušet se přidávat je k existující IS v tomto pořadí.
- Je jasné, že graf může mít maximálních IS více, různých velikostí. Abychom je mohli **lexikograficky** porovnat, stačí uvést vrcholy maximálních IS v rostoucím pořadí $v_1, \dots, v_k$, $v_1 < v_2 < \dots < v_k$, a zacházet s takovou posloupností jako s číslem.

Důkaz P -úplnosti: NC -redukcí NORCVP na LFMIS.

LOGICKÉ PROGRAMOVÁNÍ

Problém Unifikace (UP):

Vstup: Dvě logické formule s a t s termy složenými z proměnných a funkčních symbolů.

Definice: **Substitute** za proměnnou x v termu u termem w je nahrazení všech výskytů x v u termem w .

Problém: Existuje posloupnost substitucí z taková, že s a t jsou unifikovány, t.j.,
 $z(s) = z(t)$?

Důkaz P -úplnosti: NC -redukcí NORCVP na UP.

Poznámka

Matching problém: “Existuje substituce z taková, že $z(s) = t$?” je v NC .

Odkaz na literaturu

R. Greenlaw, et al. *Limits to Parallel Computation*, Oxford University Press, 1995, ISBN 0-19-508591-4.